

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sacra Veterum Temporum Uti Et Evangelica, Ac
Apostolica Historia**

Steinhart, Franz

Ingolstadii, 1734

VD18 90104692

Josaphat, Rex Juda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62332)

hanc impietatem adductus eſt à Jezabel Sidoniorum Regis filiâ, quam uxorem duxerat. In hujus gratiam templum in Samaria Baali DEO Sidoniorum ædificavit, aram erexit, & lucum circumquaque plantavit, & *ſervivit Baal & adoravit eum*. Regis exemplum etiam populus paulatim urgente Jezabele ſequebatur, ſelusque novum latè in poſteros ad tempora uſque Joſiæ propagatum eſt.

Interim Aſa ultimis Regni annis ægrotavit dolore pedum vehementiſſimo, fruſtrâque in Medicorum arte conſiſus anno Regni quadrageſimo primo mortuus & ſepultus eſt in ſepulchro, quod foderat ſibi in civitate David *Fecit, quod bonum & placitum erat in conſpectu DEI ſui. Cor Aſa erat perfectum cunctis diebus ejus.* Solumodò *excelsa non abſtulit*, aras ſcilicet in editioribus locis erectas, in quibus populus jam à tempore Salomonis offerre ſolebat Sacrificia quædam præſertim ſpontanea & votiva, DEO quidem vero, non tamen grata; locus enim Sacrificiis deputatus erat Templum Jeruſolymitanum. Quod ſi Prophetæ in gravi neceſſitate aliis in locis ſacrificârunt, id fecerant ex ſingulari diſpenſatione DEI. Porro populus ejuſmodi lucis & excelsis mirum in modum afficiebatur veluti ad omnem animi remiſſionem idoneis; ob quod Aſia timens populi offenſionem non auſus eſt excelsa deſtruere.

Jofaphat, Rex Juda.

Jofaphat reſtitutum à Patre DEI cultum non tantum conſervavit, ſed & plurimum auxit pius, & religioſus Princeps. Statim in principio Regni *reliquias effaminatorum, qui remanſerant in diebus Aſa Patris, abſtulit de terra.* Aggreſſus eſt quoque excelsa auſſerre; quamquàm ob contradictionem populi, & ſeditionis periculum non videatur pium opus perfeciſſe. Tercio deinde Regni anno Levitas & Sacerdotes quaquaverſum miſit, qui populum in divina Lege erudirent. Quod ut cum majori fructu & authoritate fieret, addidit illis quosdam de ſuis Principibus qui eſſent veluti Duces Sacræ Miſſionis.

Longè alia Religionis facies erat in Regno Achabi, in quo auſpiciis Jezabelis idololatria invaleſcebat, adeò ut brevi quadringenti & quinquaginta Baalis Prophetæ numerarentur, multique

Israel præter vitulos etiam Idolum Baal colit. 3. Reg. 16. à v. 28.

Aſa moritur. 3. Reg. 15. v. 23. & 24. 2. Par. 16. à v. 11.

Ab An. 5069. Jofaphati pro Religione zelus. 3. Reg. 22. à v. 41. 2. Par. 17. à v. 3.

In Regno Israel invaleſcit Idololatria.

3. Reg. 16.
2 v. 31.
1. Reg. 10.
v. 5. & 10.

tique de populo genua flecterent ante Baal cum summo bonorum Israëlitarum dolore, maximè Prophetarum. Fuerat jam temporibus Samuelis certum genus hominum, qui Prophetæ vocabantur. Vivebant à reliqua mundi turba remoti: utebantur certo cultûs genere in aliqua communitate sub superiore viventes, quem DEUS illis dabat. Ducebant vitam pauperem & austeram: aberrantes à via DEI tum voce tum scriptis revocabant; qui se perfectioris vitæ studio illis aggregaverant, filii Prophetarum dicebantur. His DEUS se singulari modo communicabat, ut futura prædicerent, & sæpe etiam mira patrent.

Elias fugit, & ne pluat in Israel, Dominum orat.
3. Reg. 17.

Non deerant in terra Israël etiam tunc ejusmodi Prophetæ, qui clamoribus & adhortationibus Achabum, & populum ad meliora provocarent. Inter hos Elias à puero in veri DEI cultu religiosè institutus hoc tempore prodiit vir potens opere, & sermone. Hic cum tantam animarum in Israëlè cladem diutius ferre non posset, oratione oravit ad Dominum, ut non plueret super terram, ut sic Israël intelligeret, à quali & quanto DEO defecisset, cujus benignitatis influxu cessante homines, atque animalia deficerent. Ubi clauso aliquamdiu coelo sensit se voti compotem factum, *in Spiritu Domini venit ad Regem Achab*, dixitque: *Vivit Dominus DEUS Israël, si erit annis hisse ros & pluvia, nisi juxta verba oris mei.* Post brevem hanc concionem Samariâ egressus DEI monitu in solitudine prope torrentem Corith se abscondit. Potum præbebat torrens, corvi verò panem, & carnes manè, similiter panem, & carnes vesperti in cibum afferebant.

Fames in Israel.
3. Reg. 17.
2 v. 7.

Interim fames arescentibus agris Regnum Achabi latè populata est, quam tamen circumjectæ regiones vix sentiebant, nisi quòd Tyrios etiam, atque Sidonios calamitas attingeret, unde profecta erat Jezabel præcipua mali causa. Quam quidem ipsa in Prophetas Domini rejecit, ac propterea multos occidit. Elias, qui à Rege verborum ipsius memore vel maximè perquirebatur ad necem, deprehendi non potuit; nam siccato interea torrente, cum non amplius haberet, quod biberet, inde surrexit, & jussu Domini recessit in terram Sidoniorum; ubi in urbe Sarepta apud pauperem viduam reliquo sterilitatis & famis tempore miraculò sustentabatur. Nam cum ipsa sub adventum

Eliæ

Eliæ ad coquendum hospiti subcineritium panem nonnisi quantum pugillus capere potest farinæ haberet, & paululum olei; tamen ex illa die hydria farinæ non defecit, & lecythus olei non est imminutus, ita ut toto tempore esset, quod comederet ipse & illa & domus ejus. Præter istam aliud insigne beneficium accepit hæc Sidonia. Filium ipsius ægrotantem oppresserat languor fortissimus, ita ut non remaneret in eo halitus. Mater ejulans ad hospitem *quid mihi, inquit, & tibi vir DEI? ingressus es ad me, ut interficeres filium meum?* portavit itaque Elias mortuum in cœnaculum, ubi ipse manebat, positoque super lectulum suum puero clamavit ad Dominum dixitque: *Domine DEus meus, etiãme viduam, apud quam ego utcunque sustentor, afflixisti, ut interficeres filium ejus?* deinde extendit se atque mensus est super puerum tribus vicibus & clamavit ad Dominum & ait: *Domine DEus meus, revertatur obferro anima pueri hujus in viscera eius. Facta oratione reversa est anima pueri intra eum, & revixit.* Tulitque Elias vivum de cœnaculo in inferiorem domum, & tradidit Matri suæ.

Demum, cum jam ultra tres annos non pluisset in terra Israël, jussus est Elias de terra Sidoniorum redire ad Regem Achab. In via obvium habet Abdiam Procuratorem Regis, qui & ipse timebat DEum, & Prophetas quinquagenos & quinquagenos in speluncis absconditos rebus necessariis clam Rege, & Jezabele sustentabat. Hunc jubet Elias nuntiare Regi adventum suum. Achab hoc intellecto veniens in occursum iratusque exostulat, quod ipse immissa sterilitate publicam quietem perturbaret, inquit: *Tunc es ille, qui conturbas Israël?* Cui Elias: *Non ego turbavi Israël, sed tu & domus Patris tui, qui dereliquistis mandata Domini, & secuti estis Baalim.* Monuit deinde Regem, ut si pluvias desideraret, juberet universum populum, & omnes Prophetas Baal in monte Carmelo congregari. Collecto itaque jussu Regis populo, quorum plerique DEO simul, & Baali serviebant: *Usquequò, inquit, claudicatis in duas partes? si Dominus est DEus, sequimini eum; si autem Baal, sequimini illum.* Deinde modum proposuit, quo decideretur, quis verus esset DEus, ille scilicet, qui misso de cœlo igne Sacrificium sibi oblatum accenderet; quem cum populus uno ore probasset, Pseudoprophetæ, qui coram Rege, & universo populo conditionem

Elias in monte Carmelo Dominum ipsum esse Deum miraculo ostendit.

3. Reg. 18.

respuere non audebant, bovem maectant, & in frustra dissectum strui lignorum imponunt, ignem à Baale magnis clamoribus flagitant, cultris quoque ac lanceolis corpus incidunt ad DEum suum ad commiserationem provocandum, nullo tamen operæ pretio, ita ut insultaret illis Elias. Interim ipse quoque in magna omnium expectatione altare DEI ex duodecim impolitis lapidibus juxta numerum Tribuum erigit, altari struem lignorum imponit, lignis membra maectati bovis, omniàque demum duodecim hydris aquæ perfundit. Ubi tempus Sacrificii adfuit, oravit Elias Dominum, ut verum se DEum ostenderet, & omnes Tribus iterum ad se converteret. Etece *cecidit ignis Domini, & voravit holocaustum, & ligna, & lapides pulverem quoque & aquam; quod cum vidisset populus, cecidit in faciem suam, clamavitque; Dominus ipse est DEus, Dominus ipse est DEus.*

Occidit Prophetas Baal & pluvias im-
petrat.
3. Reg. 18.
à v. 40.

Elias occasione bene animati in DEum populi usus Prophetas Baal comprehensos & ad vicinum torrentem perductos omnes occidit gladiò. Regressus inde in Carmelum monuit Regem, ut prandium sumeret, multam pluviam imminere. Ipse verò ascendit in verticem Carmeli, & pronus in terram posuit faciem suam inter genua sua, dixitque ad puerum suum, ut septies prospiciat in mare, sibi que toties referat, quid viderit. Puer sexies retulit, nihil se vidisse. Demum in septima vice advertit nubeculam parvam quasi vestigium hominis ascendere de mari; quod ubi nuntiavit, citò misit puerum, & Regi dici jussit: junge currum tuum, & descende ne occupet te pluvia. Achab surgens de mensa dum se vertit huc illuc, ecce Cœli conturbati sunt, & nubes & ventus, & facta est pluvia grandis. Festinanter itaque Rex in currum se injecit, currenteque ante eum accinctis lumbis Elia pervenit in Israël.

Elias fugit
ex Jezrael.
3. Reg. 19.
à v. 1. ad 4.

Inde Rex illicò misit in Samariam, & Jezabeli omnia, quæ facta fuerant, referri jussit; quæ ob interfectos præcipue Prophetas suos irâ furens continuo remisit nuntium ad Fliam cum his minis: *Hec mihi faciant Dii & hæc addant, nisi hæc horæ cras posuero animam tuam, sicut animam unius ex illis.* Quod Elias audiens fugit ex Jezrael venitque in Bersabee Juda, & dimisit ibi puerum suum.

Jofaphat feliciter regnat.

Quæ dum in Regno Israël geruntur, Jofaphat laudatissimus Rex in urbibus Judæ ædes magnificas erexit, urbes muris, atque

atque praesidiis munivit, justiciamque administrando subditos sibi ita conciliavit, ut Regi certatim munera afferrent. ipseque infinitis divitiis, multaque gloria floreret, quam suis charus, tam erat formidabilis externis maxime Philistaeis, atque Arabibus, qui ut ipsum haberent amicum, multa ipsi quoque munera obtulerunt; nam in omnem belli eventum parata habebat undecies centena sexaginta virorum millia.

Elias interim Jezabelem fugiens per desertum Arabiae vagatur, alia ex aliis loca, & latebras per totum reliquum fere annum mutando, ut mulieris evitaret emissarios. Fortè fatigatus, sedensque subter unam juniperum petiit animae suae, ut moreretur ex zelo nempe divinae gloriae, quam proculcatam videre nollet; dum dormit jejunos in umbra juniperi, sub vesperum missus à Domino Angelus cibum cum aqua ad caput dormientis apponit, leviterque motum excitat dicens: *Surge & comede*, quo dicto evanuit. Elias circumspiciens panem sub cinere coctum cum aqua reperit. Comedit ergo, & bibit, rursusque obdormivit, donec reversus est Angelus secundo, monuitque de sumendo jentaculo; ex quo tantum accepit virium, ut quadraginta ipsos dies jejunos perseverans, & per varias ambages, ac voluntarias aberrationes more fugientium ad montem Horeb perveniret, ubi in spelunca delituit. Brevi autem à Domino jussus est reverti in Israelitidem, Jezabele jam aliquorum piorum hominum caede mitigata; cumque in via identidem gemens diceret: *Remansi ego solus*, Dominus ad consolationem certum ipsum fecit, se multa adhuc millia in Israële conservasse, qui Baali nunquam genua flexissent exiguo sanè Eliae solatio, qui sperare poterat Achabum, omnemque populum abjecto Baal post demonstratam praeterito anno in monte Carmelo tam luculenter Idolorum vanitatem ad unius DEI cultum interea rediisse. Verùm in unius scelestae mulieris gratiam, & Rex & populus pergebat in utramque partem claudicare; id quod latere non potuit Jofaphatum, qui nihilominus talium Parentum filiam Athaliam primogenito suo filio Joram uxorem petiit infaustra sine dubio ac malè contracta affinitate; quod postea tum ipsa Domini reprehensio, tum luctuosa eventa docuerunt.

Elias Israelitidem ingressus jussu DEI Eliseum ex agro sibi in socium ac discipulum assumpsit; qui etiam DEO intus im-

2. Par. 17.
à v. 10.

Elias fugiens
Jezabelem
revocatur in
Israëlem.

3. Reg. 19.
à v. 4.

Eliseum in
socium assu-
mit.

3. Reg. 19.
à v. 19. &
3. Reg. 20.

pellenterelictis bobus, & aratro eundem secutus est, & ministrabat ei. Non multò post DEus Achabo duas insignes victorias largitus est, si fortè his converteretur ad Dominum, qui miraculis non poterat. Rex Syriæ Benadad ob negatum ipsi tributum ingentem exercitum regiæ urbi Samariæ admovit habens secum triginta duos Satrapas, quos Sacra Scriptura Reges vocat. Rege cum suis trepidante jussit Propheta quidam ducentorum triginta duorum Principum Provinciarum pedissequos sive servos honorarios primos egredi & inchoare prælium. Qui cum fortiter in hostem ruerent, territi sunt Syri, & in fugam cum magna clade conversi. Sequenti anno Benadad bellum instaurat, assumptisque loco Satraparum aliis triginta duobus Ducibus in planitie pugnare constituit, dicebant enim Syri: *Dii montium sunt Dii eorum, idè superaverunt nos.* Itaque cum infinita multitudine venit Aphec, quod oppidum situm est juxta magnam planitiem Galilææ. Sed majore quàm antea strage Syri fusi sunt; nam centies mille in acie ceciderunt, & viginti septem millia, qui in oppidum Aphec fugerant, ruinâ murorum oppressi sunt. Regi Syrorum ad se adducto Achab non modò pepercit, sed & petenti pacem dedit, hac inter alias conditione, ut ereptam sibi urbem Ramoth Galaad redderet. Debuerat ipse etiam Rex interfici, quod quia non fecit Achab, à Propheta audiit: *Quia dimisisti virum dignum morte, erit anima tua pro anima ejus, & populus tuus pro populo ejus.* Id quod tertio post anno evenit.

Achabo ejus-
que familiae
ac Jezabeli
interitum de-
nuntiat.
3. Reg. 21.

Longè adhuc graviolem non tantùm in se, sed totam domum suam DEI vindictam confecto bello concitavit. Habebat Achab in Jezrael palatium unâ cum regio horto, quo animi causâ ex Samaria subinde concedere solebat. Hortus nimium ipsi angustus erat; ut verò latiùs extenderetur, obstabat vicina cujusdam civis Naboth nomine vinea. Huic igitur offert justum pro vinea pretium. Noluit Naboth, quòd Lege Mosis vetitum esset hæreditatem Patrum suorum vendere in perpetuum. Res hæc ægerrimè Regem habuit; quod ubi rescivit Regina Jezabel, effecit, ut Naboth per calumniam circumventus, & ab iniquis judicibus damnatus lapidaretur. Extincto Domino possessionem vineæ vix adiit Achab, cum adest Elias, etque totius suæ familiæ exterminationem denuntiat, de Jezabel insuper addens:

Ca.

Canes comedent Jezabel in agro Jezrael. Quæ pœna à tanto Propheta intentata ita terruit Regem, ut scinderet vestimenta sua, & operiret cilicio carnem suam, jejunaret, dormiret in sacco, & ambularet *demisso capite*. Qua demissionis DEum utcunque placavit, ut pœnam ad Regnum filii ejus saltem differret. Ipse verò tertio post annò pœnarum partem morte luit.

Syrus urbem Ramoth etiamnum detinebat contra quam pace conventum fuerat. Igitur Achab exercitum colligit, inque belli socium Regem Juda Jofaphatum invitat, qui etiam cum auxiliaribus copiis venit Samariam. Ante expeditionem Jofaphat Dominum consuli voluit. Jussit igitur Achab adesse quadringentos Pseudo Prophetas, qui omnes uno ore prosperum belli successum ominabantur; unusque insolentior Sedecias cornua ferrea in capite gestans: *His*, inquebat, *ventilabis Syriam, donec deleas eam*. At Jofaphat desiderans Prophetam Domini, rogavit, an non aliquis adesset. Respondit Achab, unum remansisse in Samaria Michæam, addens: *Sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum omni tempore*. Ut tamen Jofaphato gratificaretur, misit, qui eum vocaret. Adductus Michæas, atque de belli eventu rogatus prospera omnia cum reliquis Prophetis vaticinatus est. Verùm Achab ironiam animadvertens adjuravit Michæam, ut non loquatur, *nisi quod verum est, in nomine Domini*. Itaque liberè edixit, Regem in prælio cæsum iri, & Israëlitas dispersos mox ad sua redituros. Simul ostendit, non esse credendum prospera vaticinantibus, quod permisso DEI spiritus mendax esset in ore omnium Prophetarum. Nihilominus retruso in carcerem Michæa Achab cum Jofaphat in aciem progressus est; cùmque comperisset, se potissimum bellò peti, mutavit habitum ad securitatem, ne Rex agnosceretur. At nihil ipsi hæc diligentia profuit. Nam fervente prælio sagittâ in incertum emissâ stans in curru suo confossus est; quo cognito Israëlita, antequam Sol occumberet, reversi sunt ad sua. Jofaphat verò rediit Jerosolymam gravi hæc objurgatione à Jehu Propheta exceptus: *Impio præbes auxilium, & his, qui oderunt Dominum, amicitia jungeris*. 2. Par. 19. v. 1. & 2.

Ochoziam filium Achab jam antea in Regni consortem assumperat; Patre verò nunc occiso solus regnavit. Primo

Jofaphat ob-
jurgatur ob
societatem
belli cum
Achab, qui
cadit in præ-
lio.

3. Reg. 22.
2. Par. 19.

Ochozias,
gni Rex Israel.

Elias ignem
è cælo evo-
cat.

3. Reg. 22.
à v. 49.

4. Reg. 1.

2. Par. 20.

à v. 35.

gni aditu Jofaphatum invitavit, ut classe in portu Afiongaber, hodie Suez à Turcis dicto, simul navigarent *in Ophir propter aurum*. Placuit Jofaphato consilium. Sed res tristem habuit exitum, imò principium; nam tempestate divinitus immissa confraetae sunt naves, antequam è portu solverent, in poenam inite cum Ochozia amicitiae, & societatis veluti Eliezer Propheta Jofaphato postea affirmavit. Nam *Ochozias ambulavit in via Patris sui & Matris sua, ejusque opera fuerunt impiissima*, brevissimo quidem tempore, quo regnavit. Nam primo Regni anno exeunte gravi per cancellos coenaculi lapsu ægrotare cepit. Sollicitus, an morbus lethalis esset, nuntios misit in Accaron Philistæorum urbem ad consulendum Belzeebub DEum Muscarum, sic dictum, quòd muscas locis illis admodum infestas arcere crederetur, quique certiora tunc ceteris oracula funderè ferebatur. In via nuntiis occurrit Elias, revertique jubet, ac Regi hæc nuntiare: *Quia consuluisti Belzeebub, quasi non esset DEUS in Israël, de lectulo, subter quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris*. Quo dicto rediit Elias in Carmelum, nuntii in Samariam. Audito tristi nuntio Rex quæsit, ejusnam habitus & figuræ vir esset; qui istud sibi nuntiari voluisset? cumque dicerent: *Vir pilosus, & zonâ pelliceâ accinctus renibus*, illicò advertit Eliam esse, misitque militarem manum quinquaginta virorum, qui eum comprehenderent, atque ad se adducerent, coacturus fortasse eum ad exorandam sibi à DEO vitam. Venère in Carmelum, in cujus vertice sedebat Elias. Ad quem Dux militum: *Homo DEI*, inquit, *Rex præcepit, ut descendas*. Sed quod hominem DEI, ut apparet, per ludibrium appellasset, Elias: *Si homo DEI sum, descendat ignis de cælo, & devoret te, & quinquaginta tuos*, quod illicò factum est omnibus cælesti igne ablumptis. Nescius Rex, cur victum non adducerent, aut saltem nuntium remitterent, misit alium cum quinquaginta viris. Sed & iste cum suis parem legationis fortitus est exitum. Missus est ergo tertius quinquagenarius, qui intellecta in itinere priorum fortuna summa corporis, verborumque humilitate Eliam ad Regem invitavit. *Curvavit enim genua contra Eliam, & precatus est eum*. Itaque descendit, & moribundum Regem adiit, sed terrificum illud carmen repetens: *Quia misisti nuntios ad consulendum Belzeebub Deum Accaron, quasi non esset*

DEUS

DEus in Israël, ideo de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. Mortuus est igitur altero Regni anno Ochozias, cumque liberis careret, successit Joram Frater ejus nonus Rex Israël.

Joram, Rex
Israël.

Non diu post ipse etiam Elias ex hac terra abiturus se ad iter paravit. Ac primo dispersa per Israël Prophetarum colonia visitavit, deditque ultima salutis monita. Tum cum solo Elisæo Jerichunte egressus Jordanem transiturus accessit; ubi cum nec navigium, nec vadum inveniret percussas pallio aquas in utramque partem divisit, ita ut transirent ambo per siccum, videntibus quinquaginta filiis Prophetarum, qui Jerichunte post Eliam egressi, à longè in editiore loco steterant desiderio videndi finem: Divinitus enim noverant fore, ut eo die Elias inter mortales esse desineret. Dum ambo ex altera ripa inter varios sermones aliquamdiu procedunt, ecce Elias curru igneo, & equis igneis à latere Elisæi rapitur in cælum, nec deinceps amplius comparuit. Elisæus verò rediens pallio, qui ascendenti incurram Eliæ exciderat, Jordanem percussit, siccumque, ut antea, transivit, cui occurrentes filii Prophetarum proni in terram adoraverunt eum veluti Patrem ac Magistrum suum deinceps futurum. Deductus in Jericho triduo ibi subsistit; qua occasione usi cives eum rogarunt, ut praterfluentem aquam alias amaram & terræ noxiam dulcem, ac potabilem redderet; quod & fecit injecto in fontem sale. Inde ascendens ad alterum Prophetarum Collegium in Bethel per viam incidit in parvos pueros, qui egressi de civitate illudebant ei, clamantes: *Ascende calve, ascende calve*, mox autem petulantiam luerunt; ubi enim eis maledixit in nomine Domini, è vicino saltu accurrerunt duo ursi, qui facto celeriter nunc in hos, nunc in illos impetu lacerarunt quadraginta duos pueros. Elisæus autem post visitatos in Bethel filios Prophetarum, perrexit inde in Carmelum præcipuam Prophetarum coloniam, & locum ordinariæ habitacionis suæ, suos, qui eum montem incolebant, de amisso Elia consolaturus.

Elias moritur, cui succedit Elisæus, 4. Reg. 2.

Rex Moabitarum, quem David subactum Regno suo subjecerat, subsecuta deinde Regni divisione hætenus Israëlitis tributarius erat, pendebatque vectigal centum millia agnorum, & centum millia arietum. Nunc verò occiso Achab jugum excu-

Elisæus exercitum siti periturum miraculo servat, 4. Reg. 8.

Sacra Veterum Temp. Histor.

X

serat.

ferat. Jam quidem Ochozias ftatuerat ei bellum inferre, fed morte præventus eft. Igitur Joram contra fœdifragum fe ar-
 mat, atque in auxilium Jofaphatum Regem Judæ invitat; qui
 etiam ei condixit, licet jam bis ob amicitiam cum Regibus If-
 raël reprehenfus. Conjunctas vires ducunt per defertum Idu-
 meæ, quæ itidem à tempore Davidis Regibus Juda parebat. Hinc
 iftius quoque Regem, vel potius Proregem Jofaphat fecum ad
 bellum Moabiticum venire juffit. Septem dierum iter per de-
 fertum fecerant in fuma aquæ penuria, ita ut Rex Ifraël deni-
 que exclamaret: *Heu! heu! heu! congregavit nos Dominus
 tres Reges, ut traderet in manus Moab.* At Jofaphat an non
 adelfet aliquis Propheta Domini inquit, per quem depreca-
 rentur Dominum; cumque audiffet Elifæum effe in castris,
 cum duobus Regibus eum adit; quem dum prior Joram allo-
 quitur, refpondit Elifæus: *Quid mihi & tibi eft? vade ad
 Prophetas Patris tui, & Matris tue. Vivit Dominus, quòd fi
 non vultum Jofaphat Regis Juda erubefcerem, non attendis-
 fem quidem te, nec respexiffem.* Deinde juffit Pfalten ad fe ad-
 duci, qui aliquid ex Pfalmis Davidis in DEI laudem caneret;
 quo canente Elifæus Spiritu DEI afflatus, juffit in arido torren-
 te complures foffas erui, quas dein DEUS aquis miraculo fic im-
 plevit, ut orto fole homines & jumenta abundè biberent. Ubi
 hoftiles exercitus convenère, Moabita, veluti Elifæus ante præ-
 dixerat, cæfi funt, & latè vafata Regione in urbem Regiam to-
 tum belli pondus incubuit. Rex desperata urbis defenfione fu-
 per murum obtulit, & exuffit filium fuum in holocauftum Deo
 fuo Moloch videntibus Ifraëlitis; quo afpectu tum indignatio-
 ne in fe ipfos, quòd miferum Patrem eò ufque adegiffent, tum
 commiferatione ipfius commoti ab urbis obfidione recesserunt,
 innovatòque fœdere de tributo priftino ex fide pendendo ad fua
 quisque redièrunt.

Oleum viduæ
 prodigiòse
 auget.
 4. Reg. 4.

Reverfus quoque Elifæus continua ferè deinceps atque in-
 fignia patravit miracula. Vidua cujusdam Prophetæ pauperis,
 & obarati timebat, ne creditores, quibus ipfa fatisfacere non
 poterat, duos fuos filios in fervitutem abriperent. Opem po-
 ftulat ab Elifæo, affirmans, fe nihil aliud domi habere, nifi pa-
 rum olei, quo fe ungar. Hic jubet eam à vicinis quotquot po-
 fset vafa corrogare, in eaque infundere oleum, fore enim, ut le-
 cythus

cythus olei non deficiat, donec omnia vasa sint impleta; quod cum ipsa fecisset, *vade*, ait Propheta, *vende oleum, & redde creditori tuo, quod illi debetur; tu autem & filii tui vivite de reliquo.*

Sunam oppidum ad radices Carmeli situm frequenter transeunti matrona quædam locuples & magno inter suos loco cœnaculum suppellectile instructum viro suo probante paraverat, in quo vir DEI cibum sumere, & commodè quiescere posset. Volens gratiam reddere intelligit à puero suo Giezi, nihil gratius mulieri facturum, quàm si eidem filium à DEO exoraret. Jubit ergo eam vocari, spondetque, nasciturum ipsi filium. Mulier gaudio plena, ac prolis avida, *noli, quaeso*, ait, *Domine mi vir DEI, noli mentiri ancilla tua.* Natus est in tempore, & horâ eadem, quâ prædixerat Elisæus. Accidit autem, ut tertio ætatis anno puer tempore messis ad Patrem in agrum delatus, ferventique solis radio tactus malè habere inciperet, ac paulò post in sinu matris moreretur. Afflicta Sunamitis posito super lectulum viri DEI puero, strataque astra properat in Carmelum, seque ad pedes Elisæi inter singultus & lacrymas abjecit. Vir DEI audita filii morte, misit continuò famulum cum baculo suo, jussitque hunc ponere super corpus pueri. At Giezi brevi reversus rezulit, se quidem id fecisse, neque tamen surrexisse puerum. Itaque ipse cum matre Sunam perrexit, ingressusque cœnaculum suum *clausit ostium super se*, & facta prius ad DEum oratione *ascendit super lectum, & incubuit super puerum, posuitque os suum super os ejus, & oculos suos super oculos ejus, & manus super manus ejus*, donec calefieret & aliqua vitæ signa daret, ubi demum oscitavit puer, aperuitque oculos, & reddidit vivum matri suæ.

Famis tempore, quæ septem annos in terra Israël tenuit, Elisæus habitans tunc in Galgalis inter filios Prophetarum, fortè uni de discipulis mandavit, ut deficiente alio cibo, herbas in agro colligeret, ollamque pararet. Iste incidit in Colozynthidas, quæ est herba agrestis, similis labruscæ, seu viti sylvestri proferens fructus rotundos cucurbitæ similes, & amarissimos. Ratus esse cucurbitas concidit, misitque in ollam, & post coctionem apposuit suis. Cibo vix degustato conclamant omnes: *Mors in olla vir DEI*, suspicati herbas esse mortiferas. At Elisæus

Sunamitidii
filium exorat.
Mortuum de-
inde ad vi-
tam revocat.
4. Reg. 4.
à v. 8.

Ollam amara-
ram reddis
dulcem.
4. Reg. 4.
à v. 38.

miffa in ollam farinula omnem mox amaritudinem abfterfit, ita ut deinde centum viri comederent.

Multiplicat
panes.
4. Reg. 4.
à v. 42.

Eodem famis tempore quidam opportunè attulit panes hordeaceos viginti; quos licet paucos Propheta juffit communi religioforum hominum centum menfæ apponi, panésque Dominus ita multiplicavit, ut non tantum omnes faturarentur, fed & reliquiæ fupereffent.

Securim facit
natate in
aqua.
4. Reg. 6.
à v. 1. ad 8.

Iidem filii Prophetarum probante Elifæo extruebant ad Jordanem novæ coloniæ domicilium, quia, uti ad ipfum dicebant, locus, in qua habitamus, coram te anguftus eft nobis. Dum ligna ad ripam Jordanis cædunt, uni securis de manubrio fugiens in fluvium incidit. De jaçtura lamentantem homo Dei confolatur, ac manubrium projicit in aquam. Et ecce! lignum recta incidit in foramen ferri, eoque fponde fe induit, ita ut natantem securim lignator manum extendens potuerit arripere.

Jofaphat mi-
rabilem re-
portat de
Moabitis vi-
çtoriam.
2. Par. 20.

Interea quintò poft expeditionem Moabiticam annò graviffimum bellum Judææ incubuit à Moabitis fortiffis vindictæ cupiditate concitatum. Nam ipfi & Ammonitæ & qui habitabant montem Seir, collecta infinita multitudine castra in regione Engaddi juxta mare mortuum pofuerant. Jofaphat accepto nuntio perterritus illicò jejunium prædicari juffit per univerfam Judæam, feque totum contulit ad rogandum Dominum in Templo Domini; quò etiam omnes de urbibus Juda venerunt ad deprecandum eum. Qui dum ftarent coram Domino cum parvulis, uxoribus, & liberis, Levitarum aliquis, fuper quem factus eft Spiritus Domini in medio turbæ Regem & populum in fperâ victoriæ erigens clamavit: *Nolite timere nec paveatis hanc multitudinem, non eft enim pugna veftra, fed DEI.* Ita bene animatus Rex poftero die contra hoftem egreffus in fronte exercitûs conftituit Cantores, qui antecederent, & ad laudem Domini canerent Pfalmum: *Confitemini Domino, quoniam in æternum mifericordia ejus.* Sic inftrecta acie antequam ad manus veniretur, debellatum jam erat. Nam hoftes in femetipfos verfi mutuis concidère vulneribus, ita ut adventantium Judæorum unicus labor effet inter strata latè per terram cadavera colligere pretiofa fpolia, tamque multa, ut omnia portare non poffent, nec per tres dies aufterre prædæ magnitudine. Quarto demum die reverfi funt, & Jofaphat ante eos, ingreffique funt in Jeru-
icm

lem in lætitia magna cum psalteriis, & citharis, & tubis in domum Domini.

Post duos ab hac victoria annos dormivit Josaphat cum Patribus suis annò Regni vigesimo quinto, ætatis sexagesimo, & sepultus est cum eis in civitate David unus ex laudatissimis Regibus Juda. Reliquit septem filios, quibus singulis dedit multa munera argenti & auri, & pensationes cum civitatibus munitissimis in Juda, Regnum autem tradidit Joram, eò quòd esset primogenitus.

Josaphat moritur.
3. Reg. 22.
v. 51.
2. Par. 21.
v. 1.

Joram, Rex Juda.

Joram ut primùm se in Regno confirmatum vidit, occidit omnes fratres suos gladio. Deinde quòd iis vivis minimè ipsi impunè licuisset, excelsa in urbibus Juda fabricatus est, ambulavitque in viis Regum Israël, sicut egerat domus Achab, colendo nimirum Idola, & populum pervertendo seductus ab uxore Athalia Jezabelis filia.

Ab An. 9094.
Joram occisus fratribus suis Idola colit.
2. Par. 21.
à v. 2, ad 3.

In Israël necesse erat Regem semper in excubiis stare, ne subito obrueretur à Rege Syriæ Benadad; varias enim ipsi struebat insidias; quas quòd semper eluderet, in suspicionem venit Syrus, ne quis inter suos esset, qui sua eidem proderet consilia. At ubi comperit, Elisæum Prophetam esse, qui indicaret Regi Israël omnia verba, quæ loqueretur ipse in conclavi suo, Elisæum capere constituit: audiensque, eum esse in Dothan oppido haud procul à Samaria sito, misit illuc equos, & currus, & robur exercitùs nocte, qui vallarent urbem, civésque metu cogerent ad dendum Prophetam. Sciens istud Elisæus ipse manè egressus est, & à nemine Syrorum agnitus dixit; non esse in hac civitate, quem quærerent, secum irent, se ostensurum ipsis virum; duxitque imprudentes, & oculis captos in mediam civitatem hostilem Samariæ; ubi poterant à parata jam, & circumfusa civium, ac militum manu ad unum omnes contrucidari. At Elisæus apud Regem intercessit, ut cibo potúque priùs benignè habitos ad sua, & ad Regem suum dimitteret. Generosum facinus debuerat delinire Regem Benadad. At ipse beneficiò magis exasperatus cum exercitu Samariam venit, eamque fame aliàs factis exhaustam tam arcta, tamque longa obsidione premit, do-

Elisæus Samariam obsidione liberat.
4. Reg. 6.
à v. 8.
4. Reg. 7.